

© pixabay.com

AVIVA I WĘGIEL BARDZO DŁUGI ZWIĄZEK

MAJ 2018

Unfriend **COAL**

STRESZCZENIE

Będąc świadomy zagrożen wynikających ze zmian klimatu, piąty największy ubezpieczyciel w Europie zobowiązał się do wspierania rozwoju gospodarki niskoemisyjnej. Aviva wyraziła poparcie dla paryskiego porozumienia klimatycznego z 2015 r., w tym dla zdefiniowanego w nim celu: utrzymania globalnego ocieplenia „dużo poniżej” 2°C względem poziomu z epoki przedindustrialnej. Jednak nadal aktywnie wspiera firmy z sektora węglowego oraz wydobywające ropę z piasków bitumicznych - branży napędzające zagrażające nam globalne ocieplenie. Węgiel stanowi największe źródło emisji dwutlenku węgla. W zeszłym roku ONZ wezwała do rezygnacji z budowy nowych elektrowni węglowych oraz do szybszego wygaszania istniejących mocy, uznając te działania za kluczowe dla osiągnięcia mię-

dzynarodowych celów klimatycznych². Osiągnięcie celu wyznaczonego w Paryżu będzie możliwe pod warunkiem likwidacji co najmniej 100 GW mocy węglowych rocznie³.

Mimo tego, Aviva wciąż zachowuje 621 milionów dolarów zainwestowanych w 31 spółkach rozbudowujących swoje elektrownie węglowe, z których 11 planuje budowę ponad 90 GW nowych mocy. Jest wśród nich pięć spółek planujących budowę elektrowni na terenie Unii Europejskiej, głównie Polsce, gdzie spółki węglowe chcą wybudować ponad 8 GW nowych mocy. Wartość posiadanych przez Avivę udziałów polskich spółkach węglowych wzrosła z €310 milionów w 2015 do €422 milionów w 2017.

Aviva posiada także ponad 634 miliony dolarów ulokowane w spółkach wydobywających ropę z kanadyjskich piasków bitumicznych lub planujących budowę rurociągów wykorzystywanych do przesyłania surowca.

Do 2040 roku planuje się zwiększenie produkcji aż o 70%, mimo iż sektor ten jest bardzo wysoko emisyjny, szkodliwy dla środowiska, a także zagraża zdrowiu i kulturze rdzennych społeczności. Analizy przeprowadzone przez Oil Change International wykazały, że dalsze inwestycje w produkcję piasków bitumicznych są sprzeczne z założeniami porozumienia paryskiego⁴.

„Bez podjęcia odpowiedniej reakcji zmiany klimatu sprawią, że ubezpieczenie znacznej części gospodarki stanie się niemożliwe, a nasz rynek docelowy ulegnie zmniejszeniu” - uprzedzała Aviva w 2015 r., w strategii reakcji na zmiany klimatu⁴.

Globalne ocieplenie osiągnęło poziom 1,1°C i już obecnie powoduje ciężkie zaburzenia w środowisku naturalnym. W 2017 r. łączne straty wywołane przez klęski żywiołowe, np. huragany Harvey, Irma i Maria, pożary oraz inne zjawiska pogodowe, wyniosły na świecie 330 miliardów dolarów. Przełożyło się to także na rekordowe straty ubezpieczycieli, które według Swiss Re wyniosły 144 miliardy dolarów. Szwajcarski reasekurator ostrzega też, że z powodu globalnego ocieplenia i wzrostu częstotliwości takich zdarzeń, w przyszłości straty ubezpieczycieli mogą dochodzić nawet do 250 miliardów dolarów rocznie⁵.

Porozumienie paryskie uznaje, że kluczowe dla osiągnięcia wyznaczonych celów będzie „przesunięcie bilionów” zainwestowanych w paliwa kopalne i ulokowanie ich w przedsię-

wzięciach wspierających efektywność energetyczną i produkcję energii odnawialnej.

Poparcie dla tych starań wyraziło ponad 850 instytucji, wśród nich kluczowe firmy ubezpieczeniowe, które wycofały środki zainwestowane w spółki węglowe i inne paliwa kopalne. PRZYPIS Allianz i AXA ogłosiły, że wycofają się z inwestycji w firmy, które planują nowe moce węglowe, zaś AXA do tej listy doda także główne spółki budujące rurociągi oraz wydobywające ropę z piasków bitumicznych.

W 2015 roku Aviva „wyznaczyła 40 spółek (C40) z przychodami w ponad 30% pochodzącymi z wydobycia węgla lub produkcji energii elektrycznej w wyniku spalania węgla, z którymi podjęła dialog, w tym 51 wnikliwych rozmów.” Jednak do dzisiaj Aviva dokonała dywestycji jedynie z dwóch spółek z tej listy - japońskiego J-Power oraz polskiego PGE. Trwa wycofywanie 11 milionów funtów zainwestowanych w inne 15 spółek, w tym sześć pochodzących z Chin.

W odróżnieniu od Zurich, AXA, i innych spółek prowadzących działalność zarządzania inwestycjami, dywestycje dokonywane przez Aviva nie dotyczą środków ich klientów. To kolejna zasada osłabiająca stanowisko Avivy względem spółek węglowych. Może to też wyjaśnić dlaczego ostatnie decyzje dywestycje obejmowały tak małe środki.

Zaangażowanie w przekonywanie spółek z sektora paliw kopalnych do zmiany modelu działalności może być skuteczną strategią na drodze do transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Jednak tego typu działanie powinno być

intensywne, jak również mieć określone ramy czasowe i konsekwencje w razie braku satysfakcjonujących wyników. Aviva powinna zwiększyć tempo odchodzenia od węgla i piasków bitumicznych poprzez dalsze dywesticje ze spółek z tych sektorów.

Jak jednak powiedziała niedawno Helena Morrisey, szefowa działu inwestycji osobistych jednej z największych firm inwestycyjnych w Europie, Legal and General Investment Management,: “Wskażujemy te [najgorsze] spółki ponieważ daliśmy im kilka lat, a one z tego nie skorzystały. Nadszedł czas w którym powinniśmy zagłusować swoimi nogami. Zaczniemy dywesticje z tych spółek.”

Strategia zaangażowania jest z natury nietransparentna, przez co Aviva nie wykazała dotychczas żadnych jej efektów. Ubezpieczyciel powinien ograniczyć listę spółek, z którymi prowadzi dialog, koncentrując swoje wysiłki na tych spółkach, w przypadku których możliwe jest wycofanie się z działalności węglowej w przeciągu roku. To zasady zgodne z zapisami porozumienia paryskiego - w jego myśl Aviva powinna automatycznie dokonać dywesticji ze spółek planujących nowe przedsięwzięcia w sektorze węglowym.

NIEJEDNOZNACZNE PODEJŚCIE AVIVY DO ZMIAN KLIMATU

Znana z odważnych deklaracji na temat zmiany klimatu, brytyjska firma ubezpieczeniowa Aviva jest powszechnie uważana za lidera branży finansowej w działaniach na rzecz klimatu. Firma, która zajmuje się różnymi formami ubezpieczeń, podjęła ważne działania, przede wszystkim wzmacniając jawność działań finansowych związanych z klimatem i publicznie występując przeciwko szkodliwym projektom, np. kopalni Carmichael w Australii. Jednakże w odniesieniu do samego węgla, polityka klimatyczna Aviva jest obarczona fundamentalnymi błędami.

Spalanie węgla to działanie w największym stopniu wpływające na zmiany klimatu. Osiągnięcie celów Porozumienia Paryskiego będzie możliwe tylko, jeśli nie będą powstawały nowe elektrownie węglowe, zaś te istniejące zostaną wygaszone w najbliższych dekadach.

“Aviva nie popiera węgla, ale wierzymy, że dzięki zaangażowaniu możemy osiągnąć więcej niż po prostu odchodząc.”

Steve Waygood, Wiceprezes

ds. Inwestycji, Aviva Investors⁶

Porozumienie paryskie uznaje, że kluczowe dla osiągnięcia wyznaczonych celów będzie „przesunięcie bilionów” zainwestowanych w paliwa kopalne i ulokowanie ich w przedsięwzięciach wspierających efektywność energetyczną i produkcję energii odnawialnej. Poparcie dla tych starań wyraziło co najmniej 851 instytucji, wśród nich kluczowe firmy ubezpieczeniowe takie jak Allianz, AXA, SCOR i Zurich, które w ostatnich latach wycofały środki zainwestowane w spółki węglowe i inne paliwa kopalne⁷. Koncentrując swoje działania na dialogu z firmami węglowymi zamiast dokonywania dywesticji, Aviva wyłamuje się z tego trendu.

W lipcu 2015 r. Aviva zaangażowała się w dialog z 40 firmami, których przychody w ponad 30% pochodzą z węgla⁸. Aviva podkreśla, że zamiast dokonywania dywesticji, może wykorzystać swoją pozycję inwestora, aby wpływać na te firmy. Ubezpieczyciel zapowiada także, że jest gotowy wycofać się z inwestycji, jeśli nie stwierdzi satysfakcjonujących zmian w polityce danej spółki węglowej⁹.

Stosowanie strategii zaangażowania połączonej z dywesticjami jest uzasadnione, ponieważ te dwa podejścia mogą się łączyć i uzupełniać. Jednak poniższa analiza jest źródłem poważnych wątpliwości co do skuteczności strategii stosowanej przez Avivę.

W opublikowanym przez Avivę sprawozdaniu nt. zmian klimatu z 2017 roku, ubezpieczyciel poinformował, że na jego stopliście inwestycyjnej znalazły się polskie PGE oraz japońska J-Power. Dokonano dywesticji z obu spółek oraz rozpoczęto proces wycofania 11 mln funtów ulokowanych w in-

nych 15 spółkach, w tym sześciu chińskich i dwóch pochodzących z Indii. Aviva stwierdziła, że ujawnienie nazw tych spółek miałyby się założeniami strategii zaangażowania, ale zapowiedziała, że „ujawni je po wycofaniu się z inwestycji”.

Aviva twierdzi, że dokonuje dywesticji ze spółek planujących rozbudowę swoich mocy węglowych. Mimo tego, w listopadzie 2017 r. Aviva posiadała 621 milionów dolarów w udziałach i obligacjach co najmniej 31 spółek, które zamierzały budować nowe elektrownie węglowe. Sześć spółek, w których Aviva ma wciąż ulokowane środki, planowało budowę obiektów o mocy węglowej większej niż w przypadku J-Power - spółki z której dokonano dywesticji. Jak pokażą kolejne części niniejszej publikacji, inne firmy, w które Aviva nadal inwestuje, charakteryzują się niską oceną według kryteriów ESG (Environmental, social and governance), na przykład w wyniku realizacji nowych przedsięwzięć węglowych w pobliżu miejsc wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

W 2017 roku Aviva wciąż miała ulokowane 22 miliony dolarów w chińskiej Huaneng Group i 26 milionów dolarów w National Thermal Power Corporation (NTPC) z Indii. Spółki te planują budowę nowych elektrowni węglowych o łącznej mocy przekraczającej moc wszystkich elektrowni węglowych w Wielkiej Brytanii. NTPC jest spółką z największymi na świecie planami budowy nowych mocy (38 GW). Powstająca właśnie elektrownia Rampal (1,3 GW) zagraża największemu na świecie lasowi namorzynowemu w Regionie Sundarbanów w Bangladeszu, miejscu wpisanemu na listę Światowego

Dziedzictwa UNESCO, będącemu także miejscem życia 500 tysięcy osób.

Jak już wspomniano, Aviva jest w trakcie dokonywania dywestycji 11 milionów funtów z 15 spółek węglowych, w tym nieznanymi z nazwy sześciu chińskich i dwóch pochodzących z Indii. Kwota ta sugeruje, że Aviva nie wycofuje środków ani z NTPC ani z Huaneng, spółek w których posiada co najmniej 48 milionów dolarów. Możliwe jednak, że dywestycje z tych spółek są dokonywane, jednak jedynie na minimalnym poziomie. Prawdopodobnie ulokowane w tych spółkach środki w większości są nie są własnością Avivy, będąc zarządzanymi przez ubezpieczyciela w imieniu osób trzecich [np. klientów prowadzonych przez Avivę funduszy inwestycyjnych] i przez to nie podlegającymi ogłoszonym działaniom dywestycyjnym.

Dalsze finansowanie węgla oraz piasków roponośnych bitumicznych przez Avivę można usprawiedliwić jedynie jeśli podejmowany przez ubezpieczyciela dialog ze spółkami doprowadzi do efektów w postaci zakończenia prowadzonej przez nie działalności w obszarze paliw kopalnych. Dotychczas jednak Aviva nie mogła się pochwalić się udaniem zakończonymi przypadkami podejmowania dialogu ze spółkami węglowymi. W sprawozdaniu finansowym w związku ze zmianami klimatu z 2017 roku.

Pomimo publicznych deklaracji na rzecz jawności w sprawach związanych z zagrożeniem klimatycznym, przebieg i wyniki strategii zaangażowania w firmy węglowe Aviva zachowuje w tajemnicy.

W 2016 r. Aviva ogłosiła, że wyznaczyła dwie spółki, w których rozważa wycofanie

inwestycji, ponieważ planują nowe inwestycje węglowe, a także że zdecydowała o wycofaniu z ośmiu firm w pierwszym kwartale 2017 r.¹¹. W tym czasie Aviva twierdziła, że ujawnienie nazw tych firm byłoby przeciwskuteczne w kontekście strategii zaangażowania, ale zapowiedziała, że „ujawni je po wycofaniu się z inwestycji”.

Jednakże półtora roku po rozpoczęciu procesu zaangażowania Aviva ujawniła tylko jedną nazwę firmy, z której się wycofała: japońskiego przedsiębiorstwa energetycznego J-Power. Nie wiadomo, co stało się z dziewięcioma firmami, o których Aviva informowała w 2016 r. ani z ilu dokładnie spółek Aviva się wycofała.

Niejasne są kryteria, którymi kieruje się Aviva przy rezygnacji z inwestycji. W 2016 r. ubezpieczyciel ogłosił, że wycofa się z dwóch pierwszych firm z powodu ich planów rozwoju w sektorze węglowym, ale w listopadzie 2017 r. Aviva posiadała 631 milionów dolarów w udziałach i obligacjach co najmniej 32 spółek, które zamierzały budować nowe elektrownie węglowe.

Sześć spółek, w których Aviva kontynuowała inwestycje, planowało budowę obiektów o mocy węglowej większej niż w przypadku J-Power. Kolejne sekcje pozwolą wykazać, że inne firmy, w które Aviva nadal inwestuje, mają bardzo niskie wyniki ESG, ponieważ podważają cele klimatyczne Unii Europejskiej, rozwijają nowe projekty oparte na węglu w UE, albo dlatego, że planują nowe projekty węglowe w pobliżu miejsc Światowego Dziedzictwa. Dlaczego zatem Aviva wycofała się wyłącznie z J-Power i jeszcze jednej spółki węglowej w 2016 r.?

© Torsten Kellermann

Powstają zatem dwie wątpliwości: co Aviva uważa za „wystarczający postęp” w działaniach firm węglowych, w których się angażuje, a także czy brytyjski ubezpieczyciel naprawdę jest gotowy wycofać się z inwestycji, jeśli postęp nie jest widoczny.

“Węgiel to branża powodująca największe zanieczyszczenie i mająca największy negatywny wpływ na zmiany temperatury na świecie... kluczową kwestią dla nas jest przerwanie budowy nowych mocy węglowych.” - wyjaśnia Jad Ariss, dyrektor AXA ds. społecznej odpowiedzialności i kwestii publicznych¹²

Inne duże firmy ubezpieczeniowe, np. AXA i Generali uznały, że plany rozwojowe związane z węglem to wystarczająca przyczyna, aby wycofać się z inwestycji. W przeciwieństwie do Avivy, przyjęli ogólne kryteria wycofania inwestycji, co sprawiło, że setki firm zostały wykluczone z ich strategii inwestycyjnych. Niektórzy ubezpieczyciele ograniczają swoje zaangażowanie do niewielkiej liczby firm.

Zaangażowanie w firmy węglowe to trudny proces, wymagający znacznych kompetencji w zarządzaniu. Aviva powinna przyznać, że z powodu ograniczonych zdolności ESG nie może efektywnie angażować się we wszystkie firmy węglowe, z którymi jest powiązana, ani nawet we wszystkie 53 firmy wybrane do strategii zaangażowania.

Jawność w sprawach związanych ze zmianami klimatu nie wystarczy. Aviva musi niezwłocznie skłonić firmy węglowe do rezygnacji z nowych projektów, a także do publikacji planów wygaszania istniejącej infrastruktury węglowej zgodnie z celami 1,5/2°C wyznaczonymi w Paryżu. Ponieważ nowe wysokowęglowe projekty tych firm raczej nie będą spójne z celami określonymi w Porozumieniu Paryskim, Aviva powinna automatycznie wycofać swoje środki.

Podsumowując, Aviva nie powinna rezygnować ze strategii zaangażowania, ale powinna ją uzupełnić konsekwentną strategią wycofywania. Aviva powinna uważnie dobrać spółki, w które zamierza się zaangażować, uwzględniając możliwości sprawnego wpływania na nie w konkretnych sprawach.

POGŁĘBIAJĄCE UZALEŻNIENIE ŚWIATA OD WĘGLA

Niedawno ONZ wezwała zarówno do przerwania budowy nowych elektrowni węglowych, jak i szybszego wygaszania istniejących zakładów, uznając działania te za ważne kroki do osiągnięcia międzynarodowych celów klimatycznych¹³. Według Climate Analytics, kraje OBWE muszą odejść od sektora węglowego do 2030 r., natomiast w innych krajach proces wygaszania powinien zakończyć się w 2050 r.¹⁴ Do spełnienia celów zdefiniowanych w Paryżu konieczne jest wyłączenie 100 GW mocy opartej na węglu co roku w skali światowej, rozpoczynając od bieżącego roku¹⁵.

Choć coraz więcej państw i samorządów zobowiązało się wygaszać istniejące elektrownie węglowe i wprowadziło moratorium na nowe zakłady bez systemów wychwytu i przechowywania emitowanego węgla (m.in. Wielka Brytania planuje wygaszenie 15 GW mocy węglowej do 2025 r., obecnie w fazie planowania i budowy są nadal zakłady o mocy opartej na węglu powyżej 630 GW¹⁶).

W 2017 r., 120 firm planowało budowę ponad 550 GW nowych mocy opartych na węglu – tyle, co obecny potencjał wykorzystania węgla w Indiach, USA i Niemczech łącznie¹⁷. Firmy te powinny otwierać wszystkie listy odrzuconych inwestycji, ponieważ podważają potrzebę

odejścia od sektora węglowego w terminach wynikających z celów paryskich.

Dalsze inwestowanie w te firmy może oznaczać kurs do świata 4°C, więc trzeba ten proces natychmiast zatrzymać. Jednak w 2017 r. okazało się, że Aviva na własny rachunek i w imieniu stron trzecich zainwestowała \$631 milionów w 32 firmach spośród najbardziej agresywnie rozbudowujących potencjał węglowy¹⁸. Dwanaście spółek, które otrzymało 92% tych inwestycji, w 2017 r. nadal planowało łącznie niemal 100 GW nowej mocy, ponad sześciokrotność całego potencjału Wielkiej Brytanii.

Wśród 12 firm, w które inwestuje Aviva, znajdują się przedsiębiorstwa z pierwszej dziesiątki rozbudowujących potencjał węglowy: NTPC, China Huaneng Group i KEPCO. Pięć firm rozbudowujących elektrownie węglowe, które pozyskały największe inwestycje Avivy, to firmy europejskie, zwłaszcza polskie. Aviva znajduje się w czwórce najważniejszych inwestorów w przypadku PGE, Enei, Energi i Tauronu - czterech polskich firm, które łącznie planują budowy o mocy pochodzącej z węgla 8,245 MW.

Oprócz tych inwestycji Aviva jest też zaangażowana w pięć innych firm węglowych w Polsce, np. ZEPAK, który planuje uruchomić nowe kopalnie odkrywkowe zawierające ponad miliard ton węgla brunatnego - który jest najbardziej szkodliwą postacią węgla¹⁹. Łącznie szacuje się, że Aviva zarządza zasobami o wartości co najmniej 513 milionów euro w akcjach i obligacjach polskich spółek węglowych - w imieniu własnym i stron trzecich.

Silne zaangażowanie w polskie firmy rozwijające potencjał węglowy sugeruje, że

decyzje inwestycyjne Avivy mają istotny wpływ na wsparcie lub osłabienie procesu wygaszania sektora węglowego w Europie, a także ogromne znaczenie dla zmiany klimatu i zdrowia publicznego.

Z ponad 44 GW mocy zainstalowanej węgla indyjska National Thermal Power Corporation jest siódmym największym operatorem w tej branży na świecie. W lipcu 2017 r. Aviva Investors Global Services Limited zakupiła udziały w NTPC o wartości 26 milionów dolarów, stając się jednym z 20 największych inwestorów w tej firmie. NTPC pojawiała się w kontekście wielu

skandali, m.in. związanych z zatruciem ręką, nielegalną utylizacją ścieków, nieprawidłową utylizacją pyłu węglowego oraz podejrzeniami o korupcję w Indiach i innych krajach. W dodatku w 2017 r. NTPC planowała budowę nowych bloków węglowych o mocy ponad 38 GW w Indiach i Bangladeszu, stając się najważniejszym aktorem rozbudowy sektora węglowego na świecie.

Wśród najbardziej kontrowersyjnych propozycji NTPC jest projekt elektrowni węglowej Rampal o mocy 1.320 MW²², współtworzony z Radą Rozwoju Energetyki w Bangladeszu. Rampal zagraża Sun-

Firmy rozbudowujące potencjał węglowy, w których Aviva wg najnowszych danych posiada ponad 10 milionów dolarów w obligacjach i udziałach (badania z listopada 2017 r.)

- tabela oryginalna

COMPANY	HEAD-QUARTERS	COUNTRIES OF EXPANSION	COAL SHARE OF POWER PRODUCTION	COAL POWER EXPANSION PLANS ²⁷	TOTAL INVESTMENTS
PGE	Poland	Poland	> 95%	5,260 MW	198
Tauron	Poland	Poland	> 90%	910 MW	78
Enea	Poland	Poland	94%	1575 MW ²⁸	59
CEZ	Czech Republic	Czech Republic	47%	1410 MW	55
Energa	Poland	Poland	57%	500 MW	54
KEPCO	South Korea	South Korea, Botswana, Indonesia, Philippines, Swaziland, Vietnam, South Africa	39%	10,795 MW	43
AES Corporation	USA	India, Philippines	34%	818 MW	27
NTPC	India	India, Bangladesh	94%	38,372 MW	26
China Huaneng Group	China	China, Pakistan	71%	20,750 MW	22
Aboitiz Power Corporation	Philippines	Philippines	52%	1344 MW	22
PLN Persero	Indonesia	Indonesia	68%	10,880 MW	21
Total				92,614 MW	605

darbanom w południowym Bangladeszu, największemu lasowi namorzynowemu na świecie, wpisanemu na Światową Listę Dziedzictwa UNESCO. Projekt powoduje poważne zagrożenie dla chronionych Sundarbanów: osłabia zabezpieczenie mieszkańców przed niszczącymi skutkami cyklonów, pozbawiając środków do życia zdobywanych z lasów przez co najmniej 500.000 mieszkańców regionu, szkodzi także żyznemu, ale wrażliwemu ekosystemowi, który zamieszkuje wiele gatunków zwierząt, m.in. tygrysy bengalskie.

Już w 2015 r. trzy duże banki francuskie zapowiedziały, że nie będą wspierać finansowo projektu, ponieważ okazało się, że nie spełnia on minimalnych standardów środowiskowych i społecznych stosowanych w tych bankach²³. NTPC została także wykluczona z portfolio wielu inwestorów ze względu na wykorzystanie węgla - ponad 90% wyprodukowanej energii i przychodów pochodzi z brudnego paliwa.

ADANI ABBOT POINT TERMINAL

“Kopalnia węgla Carmichael „może mieć istotny negatywny wpływ na miejscowe i globalne środowisko naturalne i społeczne”, a także może stać zasobem osieroconym. Stanowi antytezę wszystkiego, co jest potrzebne, gdy politycy przygotowują się do negocjacji wiarygodnego i długoterminowego programu redukcji gazów cieplarnianych w czasie zbliżającej się konferencji w Paryżu.”

Abigail Herron, Aviva Investors, kierowniczka ds. odpowiedzialnego zaangażowania inwestycyjnego²⁴

W czerwcu 2017, Aviva Investors North America Inc. zakupiła wartość 10 milionów dolarów obligacje firmy Adani Abbot Point Terminal. Jest to terminal eksportowy węgla w Australii, który musi być rozbudowany, aby umożliwić indyjskiej firmie Adani eksport nawet 60 milionów ton produkcji rocznej z jej kopalni Carmichael. Ta inwestycja stoi w ostrej sprzeczności z publicznymi oświadczeniami Avivy przeciwko całemu projektowi.

Aviva oświadczyła, że projekt ten “może mieć istotny negatywny wpływ na miejscowe i globalne środowisko naturalne i społeczne”, może “stać zasobem osieroconym”, a także “stanowi antytezę wszystkiego, co jest potrzebne” do zwalczania zmian klimatycznych. Przed COP21 Aviva podjęła nawet współpracę ze Standard Chartered, przekonując bank do wycofania poparcia dla tego projektu i deklarowała, że decyzje wielu instytucji finansowych o rezygnacji z udziału w tym przedsięwzięciu, są słuszne.

Przy pełnej eksploatacji ogromna kopalnia węgla Carmichael doprowadziłaby do rocznej emisji dwutlenku węgla do atmosfery na poziomie nawet 128 milionów ton rocznie: więcej niż całkowita roczna emisja CO₂ Wietnamu lub Belgii²⁵. Poza tym powiększenie portu i większe potrzeby transportowe w eksporcie węgla miałyby istotny wpływ na i tak już zniszczoną Wielką Rafę Koralową, która także jest wpisana na Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO.

PGE

Polska firma PGE już teraz jest drugim największym producentem CO₂ w Europie, a planuje budowę nowych bloków o mocy węglowej 5.260 MW, co oznacza, że jej plany rozbudowy mocy są największe w Europie²⁶.

Obecnie PGE buduje dwa bloki na węgiel kamienny o mocy 900 MW w swojej elektrowni w Opolu, rozbudowuje też o 460 MW moc elektrowni węgla brunatnego w Turowie. PGE aktywnie wydobywa węgiel brunatny, roczna produkcja sięga 49 milionów ton (81% produkcji węgla brunatnego w Polsce), a jednocześnie planuje rozbudowę kopalni w Turowie i budowę zupełnie nowych zakładów. Niedawno PGE zakończyła proces nabywania od francuskiej firmy EDF elektrowni węgla kamiennego w Rybniku. Na węglu opiera się ponad 90% mocy elektrowni PGE. Jednak spółka nadal inwestuje o wiele więcej w węgiel niż energię odnawialną: w 2017 r. na każde euro zainwestowane przez PGE w energię odnawialną przypadało 127 euro inwestycji w energię konwencjonalną.

Według danych dla wszystkich elektrowni węglowych w UE za 2015 r. zasoby PGE były najbrudniejsze w Europie i powodowały najwięcej przedwczesnych zgonów wskutek zanieczyszczenia powietrza. Szacuje się, że polskie kopalnie węgla powodują 5.830 przedwczesnych zgonów rocznie, w tym 1.140 w Polsce, 110 w Wielkiej Brytanii i 4.580 w innych krajach. Stanowi to około jednej czwartej wszystkich przedwczesnych zgonów spowodowanych zanieczyszczeniem przez węgiel w Europie²⁷. PGE prowadzi dwie najbardziej zanieczyszczające elektrownie węglowe na kontynencie: Bełchatów i Turów. Szacuje się,

że sam Bełchatów powoduje rocznie co najmniej 1.300 przedwczesnych zgonów.

Pomimo jednoznacznych dowodów, że PGE nie planuje dywersyfikacji swoich działań ani przystosowania ich do celów określonych w porozumieniu paryskim, w terminie ostatniego ujawnienia danych, czyli w listopadzie 2017 r., Aviva nadal posiadała w tej firmie udziały o wartości 198 milionów dolarów i była drugim największym inwestorem PGE.

PRZYMUS INWESTOWANIA W POLSKI WĘGIEL?

W lutym 2018 r. dokument prasowy kampanii Unfriend Coal ujawnił, że Aviva prowadzi inwestycje wartości 422 milionów euro w dziewięciu kopalniach węgla w Polsce za pośrednictwem lokalnego funduszu emerytalnego (OFE)²⁸. Oznacza to, że Aviva ze swoim OFE jest drugim największym inwestorem polskiej branży węglowej w sektorze ubezpieczeń. Na dorocznym walnym zebraniu Avivy polska organizacja pozarządowa „Rozwój TAK - Odkrywki NIE” i ShareAction zwróciły się do firmy z apelem o wycofanie tych inwestycji.

W odpowiedzi Aviva oświadczyła, że „nie popiera węgla”, ale woli zaangażowanie od wycofywania się. Wspomniała o prawnych wymogach, według których fundusze emerytalne są zobowiązane inwestować 70% kapitału klientów w akcje notowane na warszawskiej Giełdzie

Papierów Wartościowych²⁹. Innymi słowy, Aviva stwierdziła, że nie ma wyboru i musi inwestować w polskie spółki węglowe.

Tymczasem art. 141 polskiej ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych³⁰ narzuca Avivie i innym funduszom emerytalnym obowiązek inwestowania co najmniej 70% zasobów OFE w jednostki denominowane w złotych polskich. Jednakże nie określa poziomu inwestycji w spółkach notowanych na warszawskiej giełdzie ani tym bardziej poziomu inwestycji w spółkach węglowych: polski fundusz emerytalny Allianz zainwestował 1,94% środków swoich klientów w firmy węglowe, natomiast Aviva - 4,42%. Polski fundusz emerytalny holenderskiej firmy AEGON posiadał udziały przekraczające 19 milionów euro w polskim przedsiębiorstwie węglowym Enea jeszcze w grudniu 2017 r., jednak w ostatnich miesiącach sprzedał prawie wszystkie i w kwietniu 2018 r. posiadał już tylko jeden udział³¹.

Wartość udziałów w polskich spółkach węglowych w portfelu funduszu emerytalnego Aviva w Polsce wynosiła na koniec 2015 r. 310 milionów euro, na koniec 2016 r. - 319 milionów euro, zaś na koniec 2017 r. - 422 miliony euro. Wzrost ten wynika nie tylko z podniesienia wartości udziałów kilku spółek, ale także z zakupu nowych udziałów w spółkach Energa, JSW i Famur. Dane te wskazują, że inwestorzy mają swobodę co do sposobu realizacji prawa, z której to swobody Aviva - w przeciwieństwie do innych firm ubezpieczeniowych - nie korzysta.

Poza tym Aviva posiada jeszcze drugą jednostkę zarządzającą zasobami w Polsce - Aviva Investors Poland S.A., która nie podlega przepisom zobowiązującym

do inwestowania w spółki notowane na warszawskiej giełdzie. Najnowsze opublikowane dane z listopada 2017 r. wskazują, że Aviva Investors Poland SA posiada zasoby o wartości 91 milionów euro ulokowane w PGE, Enei, Enerdze i Tauronie.

INWESTYCJE W PIASKI BITUMICZNE I NARUSZENIA PRAW LUDZNO- ŚCI RDZENNEJ

Wygazanie energetyki węglowej nie wystarczy, aby utrzymać globalne ocieplenie poniżej poziomu 2°C. Wśród pierwszych paliw kopalnych do wygaszania powinny znaleźć się także piaski bitumiczne: paliwo o najwyższej intensywności szkodliwych emisji, najbardziej niszczące środowisko naturalne, a jednocześnie obciążone dużym ryzykiem finansowym. Jednak w branży nadal zapowiada się nowe inwestycje

w piaski bitumiczne, prowadzące do wzrostu produkcji o ponad 70% do 2040 r.³² W 2017 r., Aviva prowadziła inwestycje o wartości ponad 634 milionów dolarów w spółkach korzystających z kanadyjskich piasków bitumicznych lub planujących budowę dużych rurociągów do transportu piasków bitumicznych³³.

Aviva posiadała wartość niemal 7 milionów dolarów inwestycji w kanadyjskiej firmie Teck Resources, która obecnie planuje budowę ogromnej nowej kopalni odkrywkowej piasków bitumicznych o wydajności 260.000 baryłek rocznie. Aviva wspierała także - inwestycjami o wartości około 79 milionów dolarów - trzech kluczowych operatorów rurociągów: Kinder Morgan (rurociąg TransMountain³⁴), TransCanada (rurociąg Keystone XL³⁵) i Enbridge (rurociąg Line 3³⁶). Axa wycofała inwestycje z wszystkich tych spółek w grudniu 2017 r., wskazując, że ich projekty powodują zagrożenie dla klimatu i praw człowieka, szczególnie praw ludności rdzennej.

Nadal pojawiają się propozycje budowy i rozbudowy na obszarach uznawanych za tereny rdzennej ludności, pomimo iż ludność ta wyraża stale i jednoznacznie swój sprzeciw wobec takich projektów. Opracowany przez Teck Resources projekt Frontier dotyczy tradycyjnego terytorium pierwszego narodu Athabasca Chipewyan. Wśród rdzennej ludności już teraz notuje się wysoką zachowalność na raka z powodu przemysłowych zanieczyszczeń powietrza. Ludność ta odrzuciła projekt, ponieważ prowadziłby do dewastacji lasów i torfowisk, niezbędnych dla zachowania populacji dzikich bizonów i podtrzymania tradycyjnych praktyk polowania i rybołówstwa. Rodziłby także ryzyko zanieczyszczenia wody i powietrza.

„Nie możemy w zgodzie ze swoim sumieniem przyjąć nagrody od firmy, która posiada finansowe związki z projektami wykorzystania paliw kopalnych, naruszającymi prawa rdzennej ludności i zagrażającymi globalnemu klimatowi.”

Eriel Deranger, Dyrektor Wykonawczy Akcji Rdzennej Ludności na rzecz Klimatu

W listopadzie 2017 r., Akcja Rdzennej Ludności na rzecz Klimatu (Indigenous Climate Action, ICA) otrzymała od Avivy nagrodę Dziedzictwo Społeczności Kanady o wartości 150,000 dolarów kanadyjskich w ramach konkursu Funduszu Społecznego Aviva. W geście protestu ICA postanowiła odmówić przyjęcia nagrody „z powodu bezpośredniej sprzeczności między finansowym zaangażowaniem Avivy w projekty dotyczące ropy i gazu a wizją, misją i wartościami, które reprezentuje ICA”. Dyrektor Wykonawczy organizacji, Eriel Deranger stwierdził: „Nasza organizacja stara się wspierać prawa rdzennej ludności i podejmuje problem kryzysu klimatycznego, natomiast Aviva inwestuje w firmy, których projekty wykorzystania piasków bitumicznych zagrażają wodzie, ziemi, klimatowi i prawom ludności rdzennej.”³⁷

WNIOSKI

W grudniu 2018 r. przedstawiciele niemal 200 państw spotkają się w Katowicach, aby uzgodnić dalsze działania na rzecz realizacji Porozumień Paryskich. W czasie oengetowskiej konferencji COP24 uwaga świata będzie zwrócona na rolę polskich firm oraz instytucji, które je ubezpieczają i finansują, w procesie przechodzenia od węgla do czystych źródeł energii.

Aviva powinna podjąć natychmiastowe działania i dowieść, że traktuje poważnie swoje deklaracje przywiązania do celów Porozumienia Paryskiego. Powinna wycofać się z inwestycji w firmy, które wiele lat po przyjęciu Porozumienia Paryskiego nadal tworzą nowe projekty oparte na węglu i piaskach bitumicznych. Uwolniłoby to Avivę od stałego nacisku ruchów ekologicznych i społecznych.

Aviva powinna angażować się w niewielką liczbę firm, które wykazują perspektywiczną zdolność do realizacji strategii odejścia od węgla i piasków bitumicznych zgodnie z celami Porozumienia Paryskiego.

Powinna wycofywać inwestycje z innych firm, szczególnie tych, które planują nowe inwestycje w infrastrukturę związaną z węglem lub piaskami bitumicznymi oraz które są mocno powiązane z tym sektorem. Rezygnacja z inwestycji w węgiel powinna obejmować zarówno własne aktywa ubezpieczycieli, jak i aktywa zarządzane w imieniu osób trzecich.

PRZYPISY

1. Strategia reakcji na zmianę klimatu, Aviva , wersja z 2016 r., s. 14.
2. Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych, The Emissions Gap Report, październik 2017.
3. Reuters, 22.03.2018, "New coal plants falling but not enough to meet Paris target: study" [„Upada coraz więcej nowych projektów węglowych, ale zbyt mało dla spełnienia celów paryskich”], dostęp dnia 19.04.2018 r.
4. Oil Change International, wrzesień 2016, "The Sky's Limit" [„Nieograniczone możliwości”], s. 5.
5. Independent, 10.04.2018, "Hurricanes Harvey, Irma and Maria pushed natural catastrophe insurance to record high last year, study shows", [„Według badań Huragany Harvey, Irma i Maria spowodowały w zeszłym roku rekordowe straty ubezpieczeniowe”] dostęp dnia 19.04.2018 r.
6. Aviva, Medium, 9.02.2019, "We are no friend of coal" [„Nie popieramy węgla”, dostęp dnia 19.04.2018 r.
7. Zob. <https://gofossilfree.org/divestment/commitments/>, dostęp dnia 19.04.2018 r.
8. Strategia reakcji na zmianę klimatu, Aviva , lipiec 2015 r., s. 11.
9. Aviva, Medium, 9.02.2019, "We are no friend of coal" [„Nie popieramy węgla”], dostęp dnia 19.04.2018 r.
10. Roczne sprawozdanie i rozliczenie Aviva , s. 244.
11. Strategia reakcji na zmianę klimatu, Aviva , wersja z 2016 r., s. 29.
12. The Financial Times, 8.01.2018, "Insurers go cold on coal industry [Chłodne relacje ubezpieczycieli z przemysłem węglowym], dostęp dnia 19.04.2018 r.
13. Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych, The Emissions Gap Report, 2017.
14. Zob. Climate Analytics, dostęp dnia 19.04.2018 r.
15. Reuters, 22.03.2018, "New coal plants falling but not enough to meet Paris target: study" [„Upada coraz więcej nowych zakładów węglowych, ale zbyt mało dla spełnienia paryskich celów”], dostęp dnia 19.04.2018 r.
16. CoalSwarm, Sierra Club, Greenpeace, Boom and Bust 2018 [„Boom i krach 2018”], s. 7.
17. Zob. coalexit.org, dostęp dnia 18.04.2018 r.
18. Dane finansowe w tym materiale opierają się na badaniach firmy badawczej Profundo. Firmie tej zlecono identyfikację instytucji, które posiadały udziały i obligacje w 120 firmach umieszczonych w 2017 r. na Liście Rozbudowujących Potencjał Węglowy przygotowanej przez urzędowo - zob. coalexit.org. Profundo korzystała z finansowych baz danych, takich jak Thomson ELKON i Bloomberg. Dostępne dane bynajmniej nie są pełne, więc istnieje prawdopodobieństwo, że inwestycje Aviva w obligacje i akcje firm rozbudowujących potencjał węglowy są zdecydowanie większe niż stwierdzone 631 milionów dolarów.
19. Polska Służba Geologiczna, 12.12.2016, Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce. Stan na 31 2016, s. 33/36.
20. Plany rozbudowy mocy węgla obejmują projekty ogłoszone, objęte wstępnie zezwoleniami, dopuszczone i w trakcie budowy. Jak wskazano w Global Coal Exit List, planowana liczba megawatów jest dzielona proporcjonalnie, obliczana wg udziału firmy we własności projektu lub liczby zaangażowanych firm.
21. Jednostka w Kozienicach wykorzystująca węgiel kamienny o mocy 1075 jest przygotowana do działania od grudnia 2017 r.

22. Zob. profil NTPCe na stronie BankTrack, dostęp dnia 19.04.2018 r.

23. The Guardian, 25.06.2018, "French banks say no to Bangladesh coal plant" [„Francuskie banki mówią nie elektrowni węglowej w Bangladeszu”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

24. The Guardian, 13.08.2015, "Global insurer Aviva warns of 'grave reputational risks' of Carmichael mine" [„Globalna firma ubezpieczeniowa Aviva mówi o poważnym ryzyku wizerunkowym w związku z kopalnią węgla Carmichael”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

25. Greenpeace, "Cooking the Climate, Wrecking the Reef", [„Podgrzewanie klimatu, dewastacja Rafy”], s. 13.

26. Zob. coalexit.org, dostęp dnia 19.04.2018.

27. The Guardian, 13.06.2013, "European coal pollution causes 22,300 premature deaths a year, study shows", [„Według badań zanieczyszczenie przez węgiel powoduje 22.300 przedwczesnych zgonów w Europie”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

28. Unfriend coal, Dirty Business [„Bрудny interes”], luty 2018, s. 6.

29. Aviva, Medium, 9.02.2019, "We are no friend of coal" [„Nie popieramy węgla”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

30. Ustawa o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych z dnia 28 sierpnia 1997 r. <https://www.mf.gov.pl/ko/ministry-of-finance/financial-market-in-poland/pension-funds>.

31. Lista udziałowców Enei na dzień 16.04.2018 r. dostępna dla wszystkich udziałowców spółki.

32. Claudia Cattaneo, Financial Post, September 28, 2017 "Alberta's Patch: Solving the World's Big Environmental Challenges or a Sunset Industry?", [Alberta's Patch: rozwiązanie największych problemów środowiskowych czy branża schyłkowa?], dostęp dnia 19.04.2018 r.

33. Zgodnie z najnowszym sprawozdaniem Aviva PLC złożonym w Komisji Giełd i Papierów Wartościowych SEC.

34. The Canadian Press, 1.10.2017, "First Nations, environmental groups to voice Trans Mountain pipeline opposition at hearings" [„Narody pierwotne i ekolodzy wyrażają sprzeciw wobec rurociągu Trans Mountain”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

35. HuffPost, 7.07.2017, "TransCanada Admits Keystone XL Pipeline May Never Happen", [„TransCanada potwierdza, że kluczowy rurociąg może nie powstać”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

36. Honor the Earth, Line 3, dostęp dnia 19.04.2018 r.

37. Indigenous Climate Action, 6.12.2017, "Indigenous Climate Action rejects \$150,000 award from Aviva Canada due to moral conflict with Aviva investments" [„Akcja Rdzennej Ludności na rzecz Klimatu odrzuca 150.000 dolarów nagrody od Aviva Canada z powodu konfliktu etycznego z inwestycjami tej firmy”], dostęp dnia 19.04.2018 r.

Tuż oryginałny: Dirty Business: Aviva and Coal: a Very Long Engagement

Opublikowane przez Fundację „Rozwój TAK - Odkrywki NIE”, The Sunrise Project

Autorka: Lucie Pinson

Tłumaczenie: Jan Chudzyński

Skład: Paweł Pomian

MAJ 2018

Unfriend COAL

